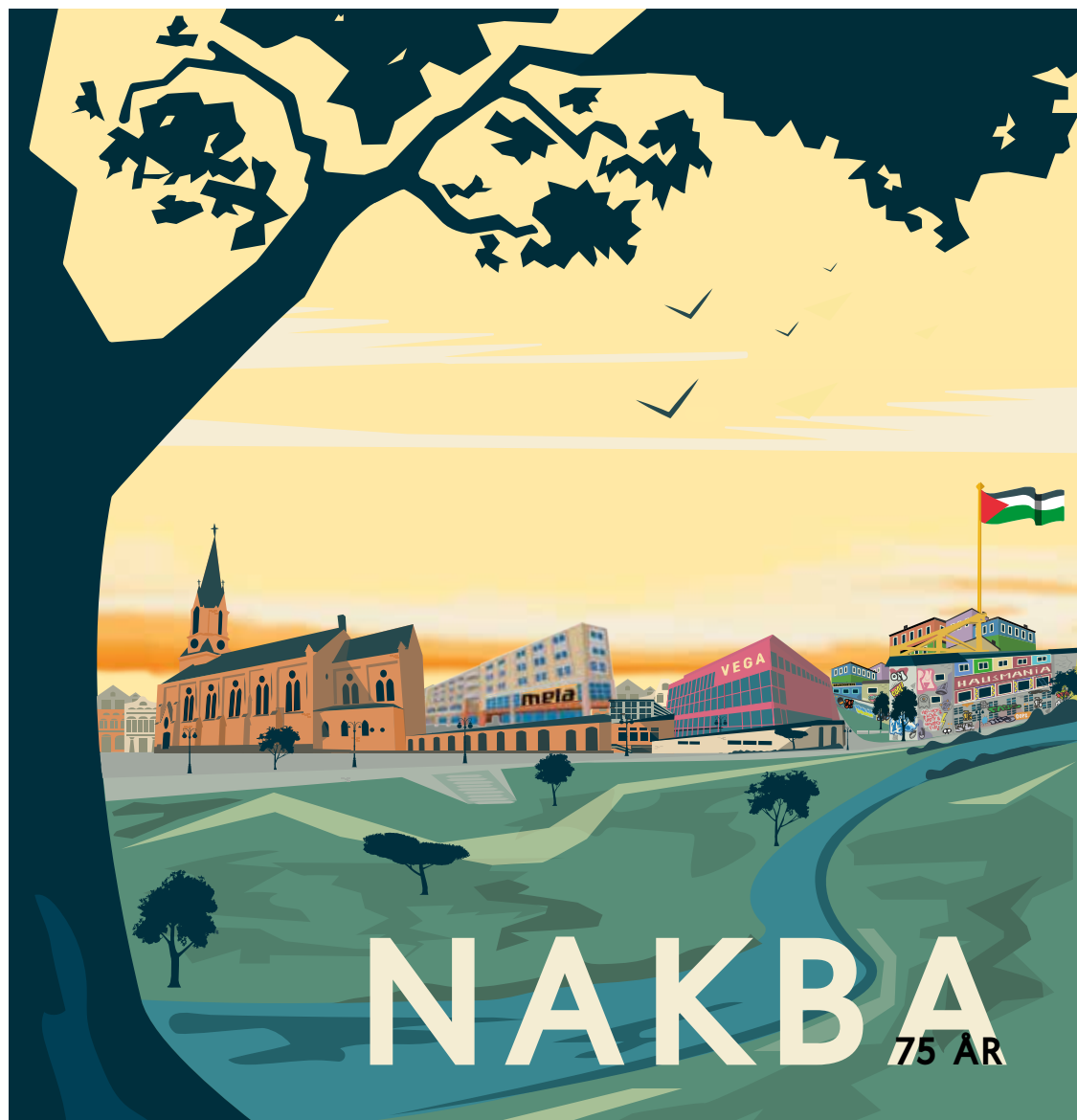

FRITT PALESTINA

MEMLEMSBLADET TIL
PALESTINAKOMITEEN I NORGE

NR.1
2023

Palestinasolidariteten er sterk i Norge. Fra demonstrasjon foran Stortinget i mai i år.

FRITT PALESTINA NR 1. 2023

- 02 KOLOFON
- 03 LEDER
- 04 AKTUELT
- 06 HISTORIEN OM NAKBA
- 12 GRØNNVASKING
- 16 APARTHEID
- 20 REISEBREV
- 24 STJERNEVIN
- 28 SHIP TO GAZA
- 32 BOKANMELDelse
- 34 VISIT VESTBREDDEN
- 38 KONTAKT

Samarbeidet med Ship To Gaza har vært en av høydepunktene denne våren.

FRITT PALESTINA

er medlemsbladet til Palestinakomiteen i Norge. Bladet sendes også til alle bidragsytere til innsamlingen Palestina-solidaritet og Palestinakomiteens fadderordning. Meningsinnholdet i artiklene er den enkelte forfatters ansvar og representerer ikke nødvendigvis Palestinakomiteen i Norges syn.

REDAKSJON:

Line Khateeb, ansv. redaktør
Line Snekvik, redaksjonssjef
Birte Bødtker, Art Director

FORSIDE:

Visit Vestbredden

LAYOUT:

Birte Bødtker

TRYKK:

Oslo Kongressenter/Servicesenteret

Redaksjonen for dette nummeret ble avsluttet 10. juni 2023

Palestinakomiteen i Norge:

Frivillighetshuset,
Kolstadgata 1, 0652 Oslo
Telefon: 95 96 98 74
www.palestinakomiteen.no
Organisasjonsnummer:
984.688.172

KONTINGENTSATSER:

100 kr første året
VANLIG MEDLEM:
kr 500
REDUSERT KONTINGENT:
kr 250
UNGDOMSKONTINGENT:
kr 100
(frem til fylte 19 år)
FAMILIEKONTINGENT:
kr 500+200
(Kr 500 hovedmedlem + kr 200 pr ekstra medlem)

KONTONUMMER:

0530 28 03112

KJÆRE PALESTINAVENN!

I 1947 foreslo FN at Palestina skulle deles i to stater, en stat for palestinerne og en stat for de som skulle bli israelerne. Min farmors landsby, Deir-Hanna og landsbyene rundt skulle ifølge denne delingen være en del av den palestinske staten. Slik ble det aldri. Nakba, katastrofen som inntraff for 75 år siden, handler om både land og mennesker. Palestinerne mistet sitt hjemland og Israel erklærte seg som en selvstendig stat.

Min farmor fortalte at de viftet med hvite flagg og overga seg til sionistene da de kom til landsbyen vår. Hun slapp å flykte, men andre i Galilea og Palestina fikk en helt annen skjebne.

Da det ble inngått våpenhvile mellom Israel og Jordan i 1949, var 531 palestinske byer og landsbyer tomt for sine innbyggere. Noen av landsbyene ble jevnet med jorden, andre ble gjort om til kibbutzer og jødiske bosettinger. Jødiske flyktninger fra Europa ble vist inn i hjemmene til palestinske familier i Haifa eller Jaffa. Ferdig møblerte hjem, hvor eierne kun hadde tatt med seg det mest nødvendige av papirer, klær og kanskje noen fotografier. De forlot i all hast og trodde de snart skulle komme tilbake. To av tre palestinere ble flyktninger i løpet av et drøyt år. Tenk om det aldri hadde skjedd.

BOSETTERE HERJER FRITT I PALESTINA

I dag opererer israelske bosettere fritt på den okkuperte Vestbredden. Uten frykt for å bli straffet trakasserer de barn og voksne på vei til skole eller jobb. De ødelegger oliventrær og angriper familier som er sammen ute under innhøstingen. Bosettere stjeler også buskapen til folk eller setter fyr på hjem, biler og avlinger som i landsbyen Huwara og nylig i Turmus Ayya.

Bosetterbevegelser har fått stor innflytelse i den israelske regjeringen. Flere ministre fra ekstreme og ytterliggående organisasjoner har som mål å tvangsflytte palestinere fra store deler av Vestbredden. Og de får god hjelp av regjeringen. 22. mai pakket innbyggerne i bygden Ein Samiya tingene sine. 78 barn må flytte

LINE KHATEEB
Leder

fordi skolen deres skal rives. Bosettere i kolonien, bygget på jorden til Ein Samiya, bruker vold og angriper både barn og voksne. Det er ikke trygt for dem å bli i hjemmene sine.

SOLIDARITETEN GIR HÅP

Palestinakomiteen har i år markert Nakba med mange gode samarbeidspartnere og allierte, støttespillere og dedikerte medlemmer.

Vi krever reaksjoner mot dagens pågående Nakba, mot bombing av sivile, mot okkupasjon. Vi krever beskyttelse for innbyggerne i

«Den brede folkelige støtten til Palestina, både lokalt og nasjonalt, gir håp og motivasjon til å fortsette arbeidet»

Ein Samiya, Masafar Yatta og på Gazastripen. Den brede folkelige støtten til Palestina, både lokalt og nasjonalt, gir håp og motivasjon til å fortsette arbeidet. 75 år med Nakba er nok. Takk til alle dere som er med på laget for frihet og rettferdighet!

AHMED TOBASI VANT DRAMATIKERFONDETS SOLIDARITETSSTIPEND FOR 2023

Tobasi er kunstnerisk leder for teatret og teaterskolen The Freedom Theatre i Jenin på Vestbredden. Han var i Oslo i mars under HUMAN-festivalen. Vi gratulerer!

VI GRATULERER NORWAC MED 40 ÅRS JUBILEUM!

Etter Israels invasjon av Libanon i 1982 og evakueringen av PLO ble også Palestinakomiteen og våre helseteam nektet innreise til Libanon. Det ble starten på Norwegian Aid Committee, NORWAC, som siden 1983 har sendt helsearbeidere til Libanon og Palestina og samarbeidet med palestinske Røde Halvmåne og andre lokale helseorganisasjoner og myndigheter. I dag hjelper NORWAC både syrere, libanesere og palestinere med å opprettholde grunnleggende helsetjenester. Støtte til helsevesenet under krig og konflikt, okkupasjon og blokade, er både en viktig solidaritetshandling og utviklingsarbeid.

Takk for verdigheten og kvaliteten i arbeidet dere gjør- gratulerer med dagen!

WE ♥ OSLO!

Anniken Huitfeldt må gjøre som Raymond!

Byrådet i Oslo, ledet av Raymond Johansen (Ap), har innført forbud mot å handle varer produsert i bosettingene på den okkuperte Vestbredden.

For å forsvare folkeretten presiserer byrådet i sin strategi for innkjøp, Osломodellen, at:

- Oslo kommune ikke skal handle varer eller tjenester produsert på ulovlig okkupert område.
- Oslo kommune ikke skal handle varer eller tjenester fra selskaper som direkte eller indirekte medvirker til å opprettholde ulovlig okkupasjon.

I praksis betyr dette i hovedsak Israels okkupasjon av palestinske og syriske områder, Russlands okkupasjon av ukrainske områder, og Marokkos okkupasjon av Vest-Sahara.

Det er gledelig at Oslo kommune nå tar grep og gjør slutt på støtte til okkupasjon. Palestinakomiteen oppfordrer regjeringen og andre kommuner til å følge eksempelet fra Oslo og innføre et nasjonalt forbud mot varer fra okkuperte områder.

BLI MED OSS PÅ TUR!

Vi arrangerer jevnlig reiser til Palestina og Libanon. Se mer på palestinakomiteen.no/studietur

ULV, ULV! Amnesty med ny Israel-rapport

I en ny rapport, Automated Apartheid, kritiserer Amnesty International israelske myndigheter for å benytte seg av en eksperimentell ansiktsgjenkjenningsteknologi, kjent som Red Wolf, for å spore palestinere og kontrollere bevegelsesfriheten deres. *Automated Apartheid* avdekker hvordan Red Wolf inngår i et stadig voksende overvåkingsnettverk som forsterker israelske myndigheters kontroll over den palestinske befolkningen og opprettholde Israels apartheidsystem, skriver Amnesty på egne hjemmesider. Rapporten fokuserer på Hebron og Øst-Jerusalem, de eneste byene i okkupert Palestina med israelske bosettinger innenfor bygrensene. Du kan lese rapporten i sin helhet på Amnestys hjemmesider ved å søke på «Automated Apartheid».

FILMER VERDT Å SE!

BOYCOTT er en amerikansk dokumentar laget av Julia Bacha. Filmen beskriver tre personers søksmål mot den nye anti-BDS loven som ble innført i USA. Filmen kan streames på blant annet Apple TV.

ISRAELISM handler om to unge amerikanske jøder, oppvokst med en ubetinget kjærlighet til Israel. Da de blir vitner til den brutale behandlingen av palestinere i Israel tar livene deres en brå vending. De slutter seg til en bevegelse av unge amerikanske jøder som kjemper mot den gamle garden for å redefinere jødedommens forhold til Israel, og avslører en stadig dypere generasjonskløft når det gjelder moderne jødisk identitet.

Praying for Armageddon har norsk regissør. Se den på filmfestivaler fra august.

PRAYING FOR ARMAGEDDON dykker ned i de farlige konsekvensene av sammenflettingen av evangelisk kristendom og amerikansk politikk. Den grundige utforskningen av makt og politikk avdekker hvordan politikere drevet av sin tro omfavner Israel som nøkkelen til deres profetiske visjon for endetiden, uansett kostnad, og dermed bidrar til en eskalering av voldsspiralen i Israel og Palestina.

ADVARSEL!

Denne varen inneholder spor av apartheid

BOIKOTT

Varen inneholder spor av okkupasjon og apartheid

ISRAEL!

BESTILL KLISTREMERKER!

Mange spør etter klistremerker. Vi sender på bestilling til medlemmer og lokallag. Send en e-post til post@palestinakomiteen.no

*MØT OSS PÅ
ARENDA SUKEN
Vi har stand 14.-18.
august på Torget.
Vi har selvfølgelig
hjemmelagede
palestinske kaker!*

HISTORIEN OM NAKBA 1948

I år er det 75 år siden al-Nakba, katastrofen til det palestinske folk. Å forstå Nakba er avgjørende for å forstå den såkalte konflikten mellom Israel og palestinerne.

TEKST: JONAS IVERSEN FOTO: HÅNDKOLORERTE BILDER AV BELAL KHALED

Det har vært krevende å skrive denne artikkelen. Ikke fordi det var så mange nye ting jeg måtte sette meg inn i, men fordi det å skrive om en forbrytelse mot menneskeheten mange ikke vet så mye om, og en historie som betyr mye for millioner av mennesker, er krevende. Og det burde det kanskje også være. Historien handler om etnisk rensing i Palestina i 1948. Palestinerne kaller den «al-Nakba» («katastrofen»).

NÅR BEGYNNER HISTORIEN?

1948 kan virke lenge siden for mange. Leser man om Palestina kun i nyhetene er inntrykket fort at det er okkupasjonen som er problemet, og dermed trenger man ikke se lenger tilbake enn 1967. I de tilfellene hvor Hamas spiller en sentral rolle i nyhetsbildet, fremstår det hele kun som en konflikt mellom Israel og Hamas. Årsakene trenger derfor ikke å spores lenger tilbake enn da Hamas ble opprettet sent på 1980-tallet. Sannheten er at okkupasjonen

og Hamas er en fortsettelse av og en reaksjon på, det sionistiske koloniprojektet som fikk sitt gjennombrudd med krigen i 1948.

SÅ HVA SKJEDDE EGENTLIG I 1948?

1948-krigen kan deles inn i to faser: Før og etter 14. mai 1948, dagen da Israel erklærte seg som en selvstendig stat. Frem til da hadde de voldelige handlingene stått mellom det palestinske samfunnet på den ene siden, og sionistbevegelsen og det jødiske bosettersamfunnet på den andre. Dagen etter 14. mai blandet styrker fra de arabiske nabolandene seg inn i krigen. De forsøkte å hindre at Israel ble opprettet på palestinsk land. De forsøkte også å stoppe den fordrivelsen av palestinerne som allerede hadde begynt.

«Den sionistiske fortellingen om 1948 har «glemt» fordrivelse av palestinerne før de arabiske nabolandene intervenerte»

Den sionistiske fortellingen om 1948, som siden har vært den dominerende fremstillingen i Vesten, har «glemt» sionistbevegelsens fordrivelse av palestinerne før de arabiske nabolandene intervenerte 15. ▷

mai, altså etnisk rensing-operasjonene som fant sted allerede i april og mai 1948.

EN HUMANITÆR INTERVENSJON?

Nabolandenes angrep på Israel 15. mai 1948 blir ofte fremstilt som anti-jødisk aggresjon som kom ene og alene fordi Israel erklærte seg som en selvstendig jødisk stat. Sett i lys av at palestinerne allerede ble fordrevet og massakrert av de sionistiske styrkene, kan nabolandenes angrep på Israel like gjerne bli kalt en humanitær intervensjon, i den grad intervensjonen kunne stoppe en påbegynt forbrytelse mot menneskeheten,

slik etnisk rensing er definert i folkeretten.

Det er mye å si om nabolandenes motiver og engasjement i krigen mot Israel. Poenget er at Israels etniske rensing av Palestina var en villet politikk, og en naturlig konsekvens av det sionistiske koloniprojektet – som fortsatt pågår. Det var ikke et tilfeldig eller nødvendig biprodukt av krig og selvforsvar, slik det ofte blir fremstilt.

Konflikten mellom Israel og nabolandene ga den nødvendige unnskyldningen for å gjøre store, voldelige steg i retning av å fullføre det sionistiske prosjektet om å gjøre hele Palestina om til en såkalt jødisk stat. Israel har deretter fortsatt annekteringen av palestinsk land, bit for bit, etter strategien «mest mulig land, færrest mulig palestinere».

MASSAKRE SOM MIDDEL FOR FORDRIVELSE

I løpet av 1948-krigen begikk væpnede sioniststyrker (som i løpet av krigen ble til den israelske hæren) titalls massakrer av palestinere. Massakre ble brukt som en metode for å skremme andre palestinere på flukt. Den mest kjente og kanskje mest virkningsfulle massakren var i Deir Yassin, 9. april 1948, hvor rundt hundre palestinere mistet livet.

Kunnskap om massakren spredte seg raskt i befolkningen og bidro til frykt og masseflukt.

Deir Yassin er den mest kjente massakren – og bidro også til at nabolandene grep inn for å stoppe Israel – men flere andre mer ukjente massakrer var like store eller større. For eksempel skal de israelske styrkene ha massakrert flere hundre palestinere i både Lydda og i Dawayima i løpet av 1948.

ETNISK RENSING I GALILEA: OPERASJON HIRAM

Rundt ti av massakrene i 1948 skjedde under Operasjon Hiram, 29.-31. oktober. Da skulle israelske styrker fordrive palestinere fra Galilea i nord. Israel hadde på det tidspunktet fått god kontroll på krigen mot nabolandenes styrker. Trusselen var avverget, selv om krigen ikke var avsluttet. Det som gjenstod nå, var å bli kvitt flest mulig palestinere fra det området Israel tok sikte på skulle bli statens territorium, i hvert fall i denne omgang. Det utgjorde altså 80 prosent av

Palestina, langt mer enn hva FN hadde foreslått gjennom deres anbefalende delingsplan.

«Konflikten med nabolandene ga den nødvendige unnskyldningen for å fullføre det sionistiske prosjektet om å gjøre hele Palestina om til en såkalt jødisk stat»

Israel brydde seg verken om FN eller om palestinerne rettigheter. Sionistledelsen hadde sin egen plan for Palestina, som de kalte Plan D. Det var en militærplan for å fordrive flest mulig palestinere fra det som skulle bli Israel –

altså en plan som ble forstått og gjennomført som etnisk rensing. Det var viktig å fordrive palestinere mens sionistene fortsatt hadde anledning til å bruke drastiske, voldelige metoder, slik konteksten av krig ga muligheten til.

KREVENDE ETNISK RENSING

Én av grunnene til at det ble så mange overgrep og massakrer under Operasjon Hiram var at palestinere i større grad hadde bestemt seg for å bli værende i sine landsbyer, til tross for risikoen for å bli drept. De hadde innsett at hvis de flyktet, ville de neppe få muligheten til å komme tilbake. Denne opplevelsen av at flukt var et verre alternativ enn tidligere antatt, bidro ►

NAKBA I TALL

- Mellom 750 000-800 000 palestinere ble fordrevet fra hjemmene sine under Nakba. Nærmere 3/4 av den palestinske befolkningen ble gjort til flyktninger.
- Rundt 530 byer og landsbyer ble systematisk ødelagt av sionistiske militser for å forhindre at palestinere skulle komme tilbake.
- Det er i dag ulovlig for den palestinske minoriteten i Israel å markere Nakba dagen.
- Palestinske flyktninger har ifølge FN-resolusjon 194 rett til å vende tilbake til sine hjem.

til at folk i større grad nektet å forlate sine hjem. Dette gjorde etnisk rensing litt mer krevende for de israelske soldatene. Det førte til mer brutal vold mot sivilbefolkningen i forsøk på å få dem til å flykte. De fleste palestinerne ble likevel fordrevet, og mange landsbyer ødelagt. Under Operasjon Hiram foregikk det mange henrettelser av palestinere på en systematisk måte, ofte opp mot en vegg eller ved siden av en brønn. Blant dem som har forsket mest på dette, er den israelske historikeren Benny Morris. Han hadde følgende kommentar om disse henrettelsene under Operasjon Hiram:

«That can't be chance. It's a pattern. Apparently, various officers who took part in the operation, understood that the expulsion order they received, permitted them to do these deeds in order to encourage the population to take to the roads. The fact is that no one was punished for these acts of murder. Ben-Gurion silenced the matter. He covered up for the officers who did the massacres.» David Ben Gurion var den øverste lederen for sionistbevegelsen på denne tiden og ble Israels første statsminister. Andre som senere ble statsministere i Israel, deltok også i Nakbaen i 1948.

LÆR MER OM NAKBA!

Se dokumentaren *Tantura* om en av de mange massakrene under Nakba.

Les Ilan Pappés bok *The ethnic cleansing of Palestine* om hendelsene som ledet opp til og under krigen i 1948.

Se filmen *Farha* for en beskrivelse av situasjonen for en ung jente i Palestina under Nakbaen. Basert på sanne hendelser.

JONAS IVERSEN

- Tidligere nestleder i Palestinakomiteen i Norge, og tidligere leder i Palestinakomiteen i Oslo.
- Skrev master om om massakrene i Palestina i 1948.
- Kommunikasjonsrådgiver i FN-sambandet.

Menachem Begin, som var leder for terrororganisasjonen Irgun, og Yitzhak Shamir, som var leder for terrororganisasjonen Stern-gjengen, er to eksempler.

NAKBA VAR ET VENDEPUNKT

1948 var et vendepunkt i maktforholdet mellom de jødiske innflytterne og den palestinske lokalbefolkningen. De førstnevnte skaffet seg en stat, mens sistnevnte mistet sitt land. Situasjonen i Palestina i perioden 1882-1948 – fra de først europeiske sionistene bosatte seg i Palestina og frem til Nakbaen – kan karakteriseres som en konflikt mellom to nasjonalismer; en konflikt mellom jødisk nasjonalisme (sionisme) og palestinsk nasjonalisme. Om tiden etter Nakbaen er ordet konflikt lite informativt. Selv om det selvsagt fortsatt er en konflikt, kan ordet gi assosiasjoner som skjuler det skjeve maktforholdet Nakbaen resulterte i. Ordet konflikt sier heller ingenting om palestinernes rettigheter. Andre ord må derfor legges til for å beskrive forholdet mellom Israel og palestinerne etter 1948. Israel var fra første stund en kolonialistisk, undertrykkende og ekskluderende apartheidstat, som senere utvidet sitt område ytterligere gjennom krigføring, etnisk rensing og okkupasjon.

INGEN FRED UTEN FRIHET, INGEN FORSONING UTEN SANNHET

Palestinerne har lenge forsøkt å fortelle sannheten om Nakba i 1948. Noen israelere jobber også med det. Kanskje den viktigste boka om Nakbaen er skrevet av den israelske historikeren Ilan Pappé, «The Ethnic Cleansing of Palestine», fra 2006.

Den israelske nonprofit-organisasjonen Zochrot har siden 2002 arbeidet med å få sannheten om Nakba frem i det israelske samfunnet. De samler kunnskap om Nakba gjennom bilder og vitnesbyrd, kartlegger tapte palestinske landsbyer, etc. Det finnes også vitnesbyrd fra israelske soldater som deltok i krigen i 1948. Én av soldatene oppsummerte sin egen og andre israelske soldaters mentalitet under krigen med å si: «Vi kom for å ta over landet fra utlendinger. Det var utgangspunktet for vår tenkning. Vi fordrev dem [palestinerne] på grunn av sionistisk ideologi».

Å formidle sannheten om Nakba i 1948 er en viktig del av palestinernes frigjøringskamp – og vi kan alle delta! □

APARTHEID OG KOLONIALISME ER IKKE BÆREKRAFTIG

Kolonistaten Israel prøver å fremstille seg som et grønt demokrati og dekke over at deres politikk og praksis forårsaker betydelige miljøskader. I virkeligheten er Israel en klimaversting.

AV MAREN MANTOVANI, INTERNASJONAL KOORDINATOR FOR DEN PALESTINSKE ANTI-APARTHEID-KAMPANJEN RIV MUREN (STOP THE WALL)

Palestina var lenge Midtøstens matfat, berømt for sine appelsiner, vannmeloner, tobakk, hvete, druer, oliven og bomull. Israel ble grunnlagt på ruinene av over 500 palestinske landsbyer og byer, og nærmere 80 prosent av palestinerne ble utsatt for etnisk rensing og fordrivelse. Bøndene ble tvunget fra gård og grunn og myten om ørkenen ble født.

Til alle tider og på alle kontinenter har kolonialismen fremmet myten om at folk skal frigjøres og land koloniseres. Heller ikke Israels koloniale prosjekt er annerledes. «Dere har bokstavelig talt fått ørkenen til å blomstre!» proklamerte Europakommisjonens president, Ursula von der Leyen stolt, da hun nylig gratulerte Israel med 75-årsdagen. Denne myten var forløperen til dagens «grønnvasking», når bedrifter og stater framstiller seg som klimavennlige for å dekke over miljøskadelig politikk. Propaganda om at landet er et grønt demokrati står sentralt i Israels fornektelse av palestinerne eksistens og rett til sitt eget land. I Palestina er kolonialismen ikke bare et spørsmål om rasisme og etnisk rensing, men også om en miljøkatastrofe som ødelegger og utnytter jorda.

ISRAELS KLIMAKOLONIALISME

Umiddelbart etter at staten Israel ble etablert, startet byggingen av en nasjonal infrastruktur

for vannforsyning. Den israelske organisasjonen Jewish National Fund tørket ut Hula-innsjøen og Hula-dalen, en unik økologisk skatt i det nordlige Palestina. Tusener av palestinere ble fordrevet for å om dirigere vannet til vannselskapet Mekorot. Den nasjonale vannforsyningen fikk også tilførsel fra Genesaretsjøen og om dirigert vann fra Jordan-elva. Den opprinnelig majestetiske elven er nå redusert til en bekk og palestinerne i Jordan-dalen har mistet tilgangen til vann. Dødehavet får vanntilførsel kun fra Jordan-elva og forsvinner raskt. I dag er overflaten

en tredjedel mindre enn for 50 år tilbake.

Israels intensive landbruk og industri tar 75 prosent av den fornybare vannforsyningen. Forbruket av vann er fire ganger høyere for en

israeler enn for en palestinere under okkupasjon. Palestinerne tilgang til vann avhenger av hvor de bor. Da Israel fjernet bosetterne fra Gazastripen og omgrupperte dem til Vestbredden og Israel i 2005/2006, etterlot de seg et utarmet

«Propagandaen om at landet er et grønt demokrati står sentralt i Israels fornektelse av palestinerne eksistens og rett til sitt eget land»

GRØNNVASKING

- Når bedrifter og land framstiller seg som klimavennlige for å dekke over at deres politikk og praksis forårsaker betydelige miljøskader.

Kaktusen er kjent for å være hardfør og motstandsdyktig, til tross for de tøffe forholdene den vokser i. Dette har gjort den til et symbol på palestinsk motstandskamp. I tillegg kan man tydelig se hvor tidligere palestinske landsbyer var ved å se hvor det er plantet kaktuser.

grunnvannsbasseng. Ifølge en FN-rapport fra 2013 utvinnes Israel 66 prosent av vannet i Gazas grunnvannskilde, Egypt tar 11 prosent mens palestinerne kun får 23 prosent. Som følge av ødeleggelser på infrastruktur, krig og blokade er 96 prosent av vannet i Gaza nå uegnet som drikkevann.

På Vestbredden stenger apartheidemuren folks tilgang til eksisterende brønner og vannkilder samtidig som Israel forbyr palestinerne å grave nye brønner. Det israelske vannselskapet Mekorot har systematisk tappet brønner og vannkilder på den okkuperte Vestbredden. Vannet går til israelske borgere, inkludert bosettere i de ulovlige koloniene som får vann til eget bruk, jordbruk og industri. Palestinerne må derimot betale dyrt for å kjøpe vann som Mekorot har stjålet fra dem.

Palestinsk landbruk er rammet av mer enn bare vannmangel. Israels apartheid ødelegger

aktivt det palestinerne har forsvart de siste 75 årene. I sitt forsøk på å kontrollere mest mulig land med færrest mulig palestiner, fortsetter Israel å konfiskere jordbruksland. Mer enn en

million oliventrær er revet opp på Vestbredden, åkre i Gaza blir sprayet med plantegift og kloakk blir dumpet på palestinsk jord. Dette ødelegger også den mest bærekraftige formen

for jordbruk som er tuftet på tradisjonelle metoder og småbruk.

ISRAEL GRØNNVASKER MILITÆRINDUSTRI
Israels agroteknologi er et direkte resultat av landets militarisering og tyveri av land og ressurser. Organisasjonen GRAINs studie «Gårder, våpen og Israels agrodiplomati» setter søkelys på hvordan Israel bruker landbruksprosjekter i det globale Sør for å oppnå og skjule militære avtaler. Studien viser at båndene mellom det israelske militære og agro-

«Det israelske vannselskapet Mekorot har systematisk tappet brønner og vannkilder på den okkuperte Vestbredden»

business starter på hjemmebane (sitat): «Det vil være vanskelig å finne én enkelt israelsk bedrift blant de hundrevis av dagens nystartede *agritechs* uten noe bånd til de israelske militære eller hemmelige tjenester.»

Yitzhak Aharonovich, sjefen i vannselskapet Mekorot vet lite om vann, men har en brutal militær karriere å vise til. Først som militær kommandant på den okkuperte Vestbredden, deretter som minister for «offentlig sikkerhet». Han har ledet det israelske grensepolitiet og fengselsvesenet, som undertrykker palestinerne på Vestbredden. Siden 2016 har han også vært formann i Israeli Military Industries, et underbruk av Israels største militærselskap, Elbit Systems, som leverer 85 prosent av dronene som brukes av det israelske militæret.

Et av de fremste eksemplene på grønnvasking i Israel er irrigasjon- og vannselskapet Netafim. De har utviklet plattformen NetBeat™ ved hjelp av teknologi fra det statseide militærselskapet Rafael Advanced Defence Systems, som står bak forsvarssystemet Iron Dome. Elbit promoterer nå de samme dronene til Israels landbruksbedrifter.

EKSPORT AV VANNAPARTEID OG FOSSILT DRIVSTOFF

Da Mekorot leverte tilbud på en vannrenningsfabrikk til La Plata i Argentina, tapte de etter protester fra solidaritetsaktivister for Palestina. Sammen med fagforeningsfolk og vanneksperter påpekte de at avtalen ville belønne et selskap som driver apartheid i vannforsyningen til palestinerne. I tillegg ville tilbudet ha *eksportert vann-apartheid* til Argentina ved å tilby en løsning som kun ville forsyne rike nabolag med rent drikkevann.

I en tid der verden burde stoppe sin avhengighet av fossilt drivstoff, deltar Israel i en «fossilbonanza». Ca. 97 prosent av Israels elektrisitet er basert på fossilt brensel. Gassreservene som er funnet i Øst-Middelhavet det siste tiåret er svært omstridt, men har ikke hindret Israel i å starte utvinning sammen med selskapet Chevron. EUs forsøk på å bygge EuroAsia Interconnector for å knytte Israels strømmett til det europeiske,

vil også knytte europeiske hushold til de ulovlige israelske bosettingene. Gassreservene Israel utvinnes fra Middelhavet vil EU tilby som et alternativ til russisk gass etter Russlands angrep på Ukraina. Hadde EU hatt en konsekvent politikk for å straffe folkerettsbrudd og redusere bruken av fossil energi skulle vi applaudert. Det vi ser, er hyklersk europeisk kolonialisme.

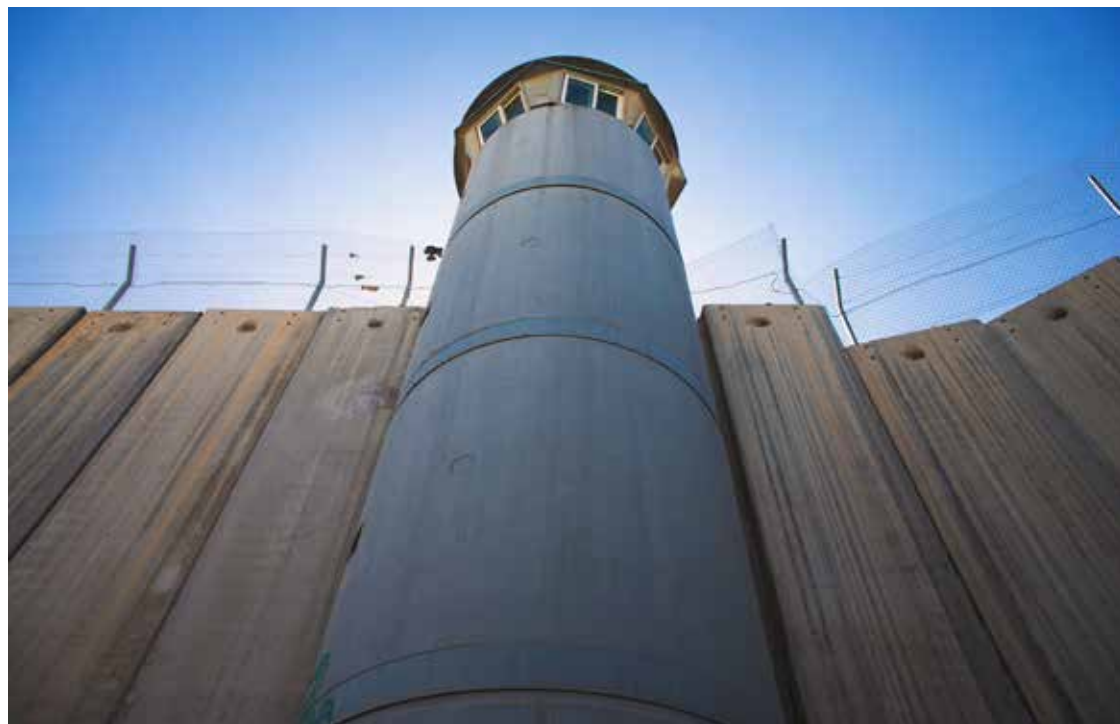
Det er dypt bekymringsfullt når kolonialisme og militær teknologi blir hyllet som «grønne løsninger», mens forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser blir skjovet til side. Det er intet bærekraftig i apartheid og utbytende regimer som ødelegger både folk og land.

DET ER TID FOR OSS ALLE Å SIKRE AT VI:

- Avkler myten om Israels bidrag til grønn teknologi og det grønne skiftet.
- Boikotter agrobudriftene som er ansvarlige for å legitimere og finansiere Israels apartheid og kolonialisme.
- Protester mot Israels deltakelse på COP28, FNs Klimakonferanse i Dubai mot slutten av 2023.
- Bygger en klimabevegelse for rettferdighet, som tar opp årsakene til klimakrisen – rasisme, kolonialisme og patriarkat. □

ISRAELS KLIMAFORBRYTELSE

- I år 1900 kom det årlig 1,1 milliard kubikkmeter vann til Dødehavet fra Jordanelven. I dag er det knapt 50 millioner kubikkmeter, primært bestående av kloakkvann fra israelske bosettinger i øvre Jordandalen.
- 73 prosent av vannet på Vestbredden føres til Israel, ti prosent til ulovlige bosettinger og de resterende 17 prosentene selges til palestinerne. Til sammen forbruker Israel 80 prosent av grunnvannet på den okkuperte Vestbredden og Gazastripen.
- 3450 mål jord med 250 000 sitrus, oliven og drueranker, samt mer enn tusen drivhus for produksjon av grønnsaker, ble ødelagt under Israels krig mot Gaza i 2014.

HVA HAR APARTHEID MED ISRAEL Å GJØRE?

Torkel Brekke har fått mye kritisk oppmerksomhet for boka «Ingen er uskyldig. Antisemittisme på venstresiden». Brekke beskylder venstresiden for antisemittisme, blant annet for å bruke begrepet apartheid. Her får dere svar.

TEKST: TORE LINNÉ ERIKSEN OG LINE KHATEEB

A bruke apartheidbegrepet overfor Israel framstilles av Brekke som en særegen oppfinnelse, som etter sigende setter likhetstegn mellom Israel og det sørafrikanske rasistregimet fram til 1990, og som derfor er antisemittisk og rasistisk i sin essens. Denne misforståelsen kan bare skyldes mangel på elementær kunnskap om – eller interesse for – at *apartheid* har blitt et folkerettslig begrep med langt videre betydning enn i den sørafrikanske varianten. Det har en klar parallell til begrepet folkemord, som i 1948 tok sitt utgangspunkt i *holocaust*. Men det ble i FN formulert en mer generell definisjon som gjør at flere andre tilfeller, både før og etter 1948, utvilsomt utgjør folkemord i rettslig forstand. Det er altså ingen forutsetning at de er identiske med *holocaust*, alle folkemord har både fellestrekk og unike trekk. Å studere andre folkemord enn de som ble begått mot jøder og andre under verdenskrigen handler ikke om å utvanne eller misbruke begrepet, men om å gi det en mer allmenngyldig og historisk betydning som tillater sammenliknende studier.

Vi vil vise til noen FN-konvensjoner og rapporter som stiller opp klare kriterier for å si at en stat utøver apartheid, som er lett tilgjengelig på nett for dem som vil lese mer. Kort fortalt vises det til en intensjon om å opprettholde dominans eller systematisk undertrykking av en folkegruppe på bekostning av en annen, bl.a. ut fra etnisitet, nasjonalitet eller religion. Dette inkluderer også inhumane handlinger, slik som å frarøve lokalbefolkningen jord og eiendom. I all hovedsak legges dette til grunn i en FN-konvensjon fra 1973, «Convention on the suppression and punishment of the crime of apartheid». Det er i all hovedsak de samme definisjoner som er skrevet inn i Romastatuttene av 1998, som danner grunnlaget for Den internasjonale straffedomstolens (ICC) rett til å anklage og dømme personer for krigsforbrytelser. Også i dette tilfellet brukes apartheid eksplisitt som et felles, eller generisk, begrep. For et par måneder siden gjorde ti menneskerettsorganisasjoner, alle basert i Israel, det klart

at de forpliktet seg til å bistå ICC med dens undersøkelse av situasjonen i Palestina.

NYE RAPPORTER OG STUDIER

Det er mot denne bakgrunn at begrepet apartheid står sentralt i flere nye studier, som har det til felles at de bygger på langvarige og grundige undersøkelser av virkeligheten på bakken i Israel og det okkuperte Palestina. Mest kjent er den fyldige og veldokumenterte rapporten til Amnesty International fra i fjor, som rett og slett bærer tittelen «Israel's apartheid against Palestinians. Cruel system of domination and crime against humanity». Amnesty International er en organisasjon som ikke tar lett på begrepene, regnes som troverdig når forhold i andre land granskes og har medlemmer fra alle deler av det politiske landskapet. Rapporten er ikke en kjapp erklæring, men en grundig studie på godt over 200 sider, og

«Kort fortalt vises det til en intensjon om å opprettholde dominans eller systematisk undertrykking av en folkegruppe på bekostning av en annen»

fortjener i alle fall en grundig gjennomgang før den avvises. Vi ser det samme i «A threshold crossed. Israeli authorities and the crimes of apartheid and persecution», som har et tilsvarende omfang, og som er utgitt av Human Rights Watch i 2021. Begge rapportene byr på en oversiktlig oppsummering av relevante folkerettslige

konvensjoner, for deretter å detaljert vurdere Israels politikk opp mot de angitte kriteriene. Det er ikke løse påstander, men etterprøvbare vurderinger som i det minste har krav på å bli tatt alvorlig.

Bruken av apartheidbegrepet med dagens meningsinnhold kjennetegner også de siste rapportene fra FN's spesialrapportør om de okkuperte områdene, der et av delkapitlene i rapporten i 2022 heter «From occupation to apartheid». Den nåværende spesialrapportøren, Francesca Albanese, har også bidratt med en konkret oppfordring til norske myndigheter om å erkjenne dette forholdet (Dagsavisen, 20. mars 2023). Det hører med til det samme bildet at folkelytting, begrensning i bevegelse og frarøving av ressurser lå til grunn for Den

internasjonale domstolens rådgivende uttalelse fra 2004 om den israelske Apartheidmurens brudd på folkeretten.

Verdt å merke seg er også en velbegrunnet erklæring fra den israelske menneskerettsorganisasjonen B'Tselem «Not a vibrant democracy. This is apartheid» (2022). Denne bygger igjen på en lang og velbegrunnet redegjørelse fra året før: «A regime of Jewish supremacy from the Jordan River to the Mediterranean sea: This is apartheid». Når de – ikke uten motforestillinger eller smerte - for første gang siden starten i 1989 ser seg nødt til å bruke dette begrepet, er det fordi de har fulgt en tydelig forverring både innad i Israel og i de okkuperte områdene, selv før dagens regjering med ekstremister, tilhengere av «Jødisk makt» og statlig godkjenning av en bosettermilits kom til makten.

ENSTATSREALITET

De to grunnlagsdokumentene fra B'Tselem viser bl.a. til at dagens israelske styre og okkupasjonsregime i praksis kontrollerer både israelere og palestinere fra Middelhavet til Jordanelva, men med helt ulike rettigheter og muligheter for de to folkegruppene. Det gjelder både rett til bolig og eiendom, bevegelsesfrihet og stemmerett i de organer som i praksis bestemmer folks liv også i okkuperte områder. Her minnes det også om nasjonalstatsloven fra 2018, som befester at Israel er en jødisk stat og at «retten til å utøve nasjonal selvbestemmelse i staten Israel er unik for det jødiske folk».

Mens det lenge har vært slik at palestinere ikke får lov til å bygge hus i annekterte Øst-Jerusalem eller på store deler av Vestbredden, får israelske jøder, som bor i illegale kolonier samme sted, subsidier for å slå seg ned på okkupert land på lokalbefolkningens bekostning. Det siste kan etter folkeretten ikke betegnes som annet enn en krigsforbrytelse, slik det går fram av den fjerde Genèvekonvensjonen av 1949, med tillegg av 1977. Under sitt Oslo-besøk i november i fjor, kom Hagai El-Ad, leder av B'Tselem, med en

oppfordring til norske politikere om å erkjenne at Israel var blitt en apartheidstat.

SANKSJONER AV OKKUPASJON - BDS

Det er også interessant å se at mange sørafrikanere med jødisk bakgrunn deltar aktivt i kampanjen for boikott og sanksjoner (Boycott – Divestment – Sanction), som ifølge Torkel Brekke er det samme som å demonisere jøder. De representerer dem som både fikk kjenne landets variant av apartheid på kroppen, og som sluttet rekkene i en frihetskamp som hadde et enhetlig, demokratisk og ikke-rasistisk Sør-Afrika som mål. Kanskje har de også latt seg påvirke av avsløringene av det intime militærsamarbeidet mellom apartheidstaten og Israel, noe som omfattet produksjon av atomvåpen.

En av forgrunnsfigurene i African National Congress (ANC), Ronnie Kasrils, uttalte etter et besøk i Gaza at det sørafrikanske regimet i alle fall var ærlig når de vedkjente seg en rasistisk ideologi. Også fredsprisvinneren Desmond Tutu, som gjestet Israel som anglikansk biskop, var opprørt over det han omtalte som «Apartheid i det hellige land» (Guardian, 29.04.2002).

Ettersom Brekke viser så stor interesse for norsk fagbevegelse, bør det legges til at en viktig drivkraft i «israelsk-apartheid aksjonen» i Sør-Afrika i fjor høst var landets største fagorganisasjon, Cosatu. Det foreligger dessuten flere bøker hvor sørafrikanere og opposisjonelle israelere bidrar med sine erfaringer med de to forskjellige formene for apartheid. Når apartheidbegrepet framstilles som antisemittisme, bør det også minnes om at det finnes i tittelen på boka «Palestine: Peace not Apartheid» (2007), skrevet av Jimmy Carter, tidligere president i USA.

SELEKTIV KILDEBRUK

Hvor er sporene etter FN-konvensjoner, grunnlaget for Den internasjonale straffedomstolen (som er en del av norsk lov fra 2002) eller rapportene fra menneskerettsorganisasjoner innenfor og utenfor Israel i boken «Ingen er uskyldige»? Svaret er enkelt: Det finnes ikke

et fnugg. Uten tegn til innsikt i internasjonal begrepsbruk blir det gjort til et sentralt ankepunkt at apartheid ikke er annet enn et nidord og et slags bevis på «radikalisering» i norsk fagbevegelse. En vanlig samfunnsvitenskapelig metode er å undersøke hva organisasjoner eller personer selv har i tankene når de velger ord, i alle fall om de er høyst nålevende. Heller ikke dette er det noen tilløp til, enda forfatteren understreker at han bare er besjelet av faglig – og slett ingen politisk – interesse.

Enda en gang: Selvsagt innebærer ikke noe av dette en påstand om at dagens Israel er identisk med gårdsdagens Sør-Afrika, det er helt urimelig. Blant de mange forskjellene er at rasistdiktaturet holdt det store flertallet nede i økonomisk og politisk ufrihet, og hadde utbytting av den svarte befolkningens arbeidskraft som bærebjelke i det økonomiske systemet. I Israel er palestinere derimot en minoritet etter at hundretusener ble fordrevet eller flyktet i 1948. Ser vi på Israel og de okkuperte områdene under ett, noe det er gode grunner til, er derimot de to befolkningene tilnærmet like store. Det er for å beholde dette demografiske overtaket at det er så maktpåliggende å hindre palestinske flyktninger og deres etterkommere i å vende tilbake til sitt hjemland, samtidig som alle med jødisk bakgrunn i verden inviteres til israelsk statsborgerskap uten noen som helst historisk forbindelse til landet. De får fulle rettigheter i Israel selv om de har slått seg ned på den okkuperte Vestbredden. En annen forskjell er at den internasjonale anti-apartheidbevegelsen sjelden ble erklært illegitim, anti-hvit eller rasistisk når den reiste krav om økonomiske sanksjoner. Det eneste unntaket her hjemme var Anders Lange, grunnlegger av det som seinere ble til Fremskrittspartiet, som mente at slik virksomhet var «forræderi mot den hvite rase».

DOBDELSTANDARD

Torkel Brekke avslutter sin bok med å oppsummere det han kaller en farlig strategi, det vil si de tre D-er: *Delegitimering, demonisering og doble standarder*. Men er det noen bedre måte å delegitimere dem som ikke deler hans syns-

punkter, enn å stemple som antisemitter dem som forholder seg til internasjonale menneskerettsorganisasjoners og FN-konvensjoners bruk av apartheidbegrepet? Og er det ikke demonisering å tillegge andre meninger de beviselig ikke har, slik som når Brekke hevder at LO ikke fordømmer eller krever boikott av andre land enn Israel? Og det finnes knapt noe mer åpenbart eksempel på doble standarder enn det Amnesty International pekte på for et par uker siden: Mens Vladimir Putin med rette anklages for krigsforbrytelser, er det et uttrykk for vestlig dobbeltmoral og hykleri når Kina og Israel slipper unna.

Det forekommer selvsagt at bøker inneholder feil eller at det trekkes slutninger på sviktende grunnlag. Men det hører heldigvis til sjeldenhetene at kunnskapsmangel, misforståelser og bevisste forfalskninger opphøyes til et bærende prosjekt eller systematisk metode. Trøsten må være at de som deler forfatterens interesse for å granske dommer, konspirasjonstenkning og banalisering av krigsforbrytelser, nå har fått et rikholdig studiemateriale gjennom utgivelsen av «Ingen er uskyldige». □

Teksten stod på trykk i Klassekampen 12.april.

TORE LINNÉ ERIKSEN

Historiker, faglitterær forfatter og professor em. i Utviklingsstudier ved OsloMet. Nyeste bok er «En kort introduksjon til den nye imperialismen, 1870-1920, (2023).

To exist is to resist

Anna Lund Bjørnsen har tilbragt tre måneder i Jordandalen i vår og tar oss med på et møte med gjeteren Burhan.

AV ANNA LUND BJØRNSEN

Smaken av ramadangodteriet sitter fortsatt i, smaken av kaffe med kardemomme føles langt unna. Tre måneder som ledsager med EAPPI er nylig forbi. Jeg var plassert i et lag i Jeriko med ansvar for å rapportere menneskerettighetsbrudd og drive beskyttende tilstedeværelse i Jordandalen.

Jordandalen føltes på mange måter som en sump, en tung myr. Ikke landskapsmessig, men organisatorisk. Det var trått. Mange tuer, lite samhandling. Få folk. Få naboer å ringe om noe skulle oppstå. Lite dialog på tvers av lokalsamfunnene. Lite initiativ.

Men det er kanskje det som kjennetegner de siste gjenværende. Stahet. Marginalisert. Har ikke tid til å arrangere møter, starte en organisasjon, lage filmer. De har nok med å overleve.

« Stahet. Marginalisert. Har ikke tid til å arrangere møter, starte en organisasjon, lage filmer. De har nok med å overleve »

Tre måneder som ledsager i Jordandalen ga mulighet for mange fantastiske menneskemøter og rom for inspirasjon. Denne historien handler om en palestiner i Jordandalen som fortsatt gjør motstand, kun ved å eksistere. Denne historien handler om Burhan.

DET ER DE SOM STJELER, IKKE VI

Forslaget var ment som en vits, et forsøk på å være morsom. Vi lo av hundene til Burhan, gjeteren med det uttrykksfulle ansiktet. De var ikke noe tess til å gjete dyrene hans. Mye lyd, men vimsete. Utførte rollen som vakthunder bedre.

En stor flokk, kanskje over hundre dyr løp i ulike retninger. Sauer og geiter. Det er bosetterne som har gjeterhunder, fortalte Burhan. Jeg foreslo at vi kunne ta en.

Bosettingene og militærrområdene i Jordandalen omringer beduinene i området. Naturen

Burhan og Anna på markene der Burhans geiter går.

er overveldende vakker, på klarværsdager ser du langt inn i Jordan. Men de fysiske gjerdene og usynlige grensene okkupasjonsmakten har tegnet opp på kartet, bringer frem en følelse av klaustrofobi. Så mye utilgjengelig land. Når vi stopper opp, hører vi klover som slår mot steinene i det bugnende landskapet. Noen skuddsalver i bakgrunnen. Gress og busker som blir fortært.

Men langt ifra nok gress. Vinteren har vært tørr og gresset er så vidt synlig, til tross for en uke med regn. Dyrene vi gjeter går mye, spiser lite. Det er ikke så mye å spise. Derfor må de gå lenger. Skulle ha gått mye lenger. For mennesker som allerede lever på marginene er små endringer fatale. Vi hører historier om konfiskerte traktorer som i praksis betyr alt for en bonde. Traktoren frakter vann og fôr til dyra. Vi hører om bosettere som ødelegger vanntanker de ikke får erstattet. Fysiske angrep på gjeterne er vanlig, og skremmer mange fra å ta dyra sine ut på beite. Konsekvensen blir økte

utgifter, livsgrunnlaget trues.

Vi er her for å bistå gjeterne. Bidra til tilstedeværelse og en følelse av trygghet, rapportere og dokumentere menneskerettighetsbrudd. Slik at gjeterne kan ta med dyra sine på beite uten å være redde for å bli fysisk angrepet eller oppleve trusler om vold. ▶

«Håpløsheten tar deg når du forstår at du har tapt kampen. Og ingen egentlig brydde seg om hjelpe deg med å stoppe det som skjedde, selv om de hadde lovet deg det.»

Jeg tror gjeteren forsto at jeg forsøkte å dra en spøk, jeg ville aldri stjålet en hund. Absolutt ikke fra en bosetting. Men svaret kom like kontant. «They are the ones who are stealing, not us».

De israelske bosettingene og militærområdene på Vestbredden har økt i antall og omfang siden den første bosettingen ble etablert på okkupert område i 1967. Nå er de over alt.

Som jordrottehull som dukker opp på plenen din, plenen som alle hadde lovet å hjelpe deg med å gro, grønn og fin. Hullene ødelegger plenen fortere enn du klarer å fylle de opp igjen. De blir flere og flere, og på et tidspunkt er plenen bare et lappeteppe av små områder du kan trå på. Slik kartet over de palestinske områdene ser ut nå.

Håpløsheten tar deg når du forstår at du har tapt kampen og må gi opp drømmen om en plen. Eller et land. Forstår at ingen egentlig brydde seg om å hjelpe deg med å stoppe det

som skjedde, selv om de hadde lovet deg det.

Om Burhan og hans familie gir opp og flytter fra landet sitt, vil Israel ta kontroll over det. Burhan og flere andre palestinere i Jordandalen klamrer seg derfor fast til landet sitt, fast bestemt på å ikke dra. □

ANNA LUND BJØRNSEN (34)

- Røyk- og redningsdykker i Oslo brann- og redningsetat. Leder i Oslo Brannkorpsforening.
- Tidligere leder i Fellesutvalget for Palestina.
- Var ledsager for EAPPI i Jordandalen fra januar til april 2023.

GI EN GAVE TIL PALESTINAKOMITEEN!

VIL DU STYRKE VÅRT ARBEID FOR PALESTINERNES RETTIGHETER?

HJELP OSS Å VÆRE EN SYNLIG OG TYDELIG STEMME MOT APARTHEID, OKKUPASJON OG DISKRIMINERING.

GI ET BIDRAG – STORT ELLER LITE – VIPPS TIL **#111340** ELLER BETAL INN PÅ VÅRT KONTONUMMER **0530.28.03112**.

Betaling via Vipps gir ikke rett til skattefradrag

HJELP OSS Å BLI FLERE MEDLEMMER!

VERV EN VENN I DAG!

[PALESTINAKOMITEEN.NO/MEDLEM](https://palestinakomiteen.no/medlem)

Stjernevin fra Betlehem

Vinmarken foran Cremisan Winery.

TEKST: LINE SNEKVIK FOTO: STARWINE OG BIRTE BØDTKER

Fem kilometer utenfor Betlehem, oppå ruinene av et bysantisk kloster, ligger vingården Cremisan. Det palestinske vinhuset ble grunnlagt av italienske munker i 1885, og lager vin basert på lokale, eldgamle palestinske druer som Dabouki, Hamdani, Jandali og Baladi. Enkelte historikere hevder at det var denne typen vin Jesus og disiplene drakk under det siste måltidet før korsfestelsen. Og nå, takket være Eirik Mills, prest og palestinavenn, er vinen å finne i norske polhyller. Fritt Palestina slo av en prat med den nyslåtte vinimportøren. Eirik, hvordan kom du på ideen om å importere 2500 flasker med palestinsk vin til Norge?

– Jeg har kjent Fadi Batarseh, som er daglig leder for vingården Cremisan, en god stund. Han har studert vinproduksjon i Italia og har ansvar for Cremisans virksomhet. Fadi kjenner til mitt Palestina-engasjement, og utfordret meg til å importere vin fra Betlehem til Norge.

Han innrømmer at han i utgangspunktet var skeptisk til ideen:

– Jeg hadde lite kjennskap til vin og vinimport, men leste i internasjonale vinmagasiner at Cremisan-vinen hadde fått svært god omtale.

I begynnelsen av mai holdt StarWine.no lanseringsfest på Mela Cafe. Nesten 250 gjester kom og viste sin interesse for palestinsk vin.

På lanseringsfesten fikk gjestene presentert en hvitvin (Dabouki) og en rødvin (Baladi). Begge er produsert av vinhuset Cremisan som ligger utenfor Betlehem.

Vinen lagres på eiketønner.

Gaute Schjerve, Finn Erik Kolnes, Steinar Skjerdingsstad, Otto Grønner og Eirik R. Mills etablerte vinimport-selskapet StarWine.no for å importere vin fra Palestina.

Likevel skal det jo litt til å finne en vin som skiller seg ut blant de mange tusen vinene på Vinmonopolet.

EN DYPERE FILOSOFI BAK VINEN

Cremisan etablerte i sin tid vinproduksjonen for å bruke det økonomiske overskuddet til å hjelpe foreldreløse barn og fattige familier i nærområdet. Det gjør vinhuset fortsatt. Eirik håpet at den særegne historien og opprinnelsen til Cremisan-vinen ville gjøre norske forbrukere nysgjerrige på produktet. Etter hans mening har vinen en dypere filosofi enn de fleste andre vinene du finner på polet:

– Cremisan-vinen er laget på druer høstet fra Betlehemsmarkene. Den dufter jul; hyrder, engler og vismenn, lengsler og håp, og har en lang etter smak av rettferdighetskamp. Denne vinen har potensiale til å forene religiøse og politisk engasjerte mennesker om felles interesser.

Han landet på at han hadde tro på at vinen ville kunne gjøre det bra på det norske markedet, og

bestemte seg for å satse.

– Jeg visste at jeg ikke hadde kunnskapen eller midlene til å gjennomføre prosjektet alene, så jeg inviterte med meg fire gode venner, Finn Erik Kolnes, Gaute Schjerve, Steinar Skjerdingsstad og Otto Grønner, som alle har interesse for vin og har besøkt Betlehem og Cremisan. Sammen etablerte de fem vennene vinimport-selskapet StarWine.no.

– Ingen av oss gikk inn i dette for å tjene penger. I så fall ville vi ha blitt veldig skuffet. Det er palestineres sak og deretter palestinsk vin som er motivasjonen vår. Og så er det jo morsomt å ha et felles prosjekt og et påskudd for å komme sammen og drikke god vin. I mars kom to av vinene, en rød og en hvit, i polets bestillingsutvalg.

Hvordan har responsen vært?

– Overveldende og over all forventning! Vi har et godt samarbeid med Mela Cafe (Melahuset, red. anm.) i Oslo, og det betyr mye for oss. De har gjort Cremisan-vinen til deres husvin og uttryk-

Fadi Batarseh er daglig leder ved vinhuset Cremisan. Han studerte vinproduksjon i Italia. Deretter gikk han vitenskapelig til verks for å finne lokale, palestinske druer som passer til å lage vin. Han fant fire forskjellige druer som også har gitt navn til vinene deres, Dabouki, Baladi, Hamdani og Jandali.

Daglig leder, Fadi Batarseh, tar imot grupper til vinsmaking ved vinhuset Cremisan.

ker sin støtte til prosjektet. Det er også fantastisk å se at vinen anerkjennes som interessant i seg selv, og ikke bare fordi den har en god historie. Dagens Næringsliv listet vår rødvin «Baladi» blant de 25 beste kjøpene på polets marsslipp. All støtten har gitt oss enda større frimodighet og tro på prosjektet, konstaterer Eirik.

Selve prosessen med å importere vinen har gått overraskende sømløst for seg:

– Vinmonopolet har gjort en kjempejobb for oss. Det samme gjelder Mattilsynet. De har vært positive hele veien.

2500 NYE FLASKER PÅ VEI

I begynnelsen av mai inviterte gjengen bak StarWine til lanseringsfest på Melahuset.

– Det kom nesten 250 gjester eller støttespillere fra forskjellige miljøer. Helt fantastisk. Vinen har solgt så bra at vi allerede har nye 2500 flasker på båt på vei til Norge! Vi håper interessen og støtten vil vare. Dersom vin fra Palestina skal fortsette å være tilgjengelig på det norske markedet, er vi helt avhengig av interesse fra folk flest, fastslår 46-åringen.

Engasjementet for Palestina har han hatt lenge. – Jeg har reist mye over hele verden, men bestemte meg tidlig for at jeg ville reise til Palestina og Israel sammen med noen som kjente områdene. Som så mange andre hadde jeg et spesielt forhold til disse landområdene lenge før jeg hadde vært der, gjennom bibelhistoriene.

I 2005 reiste han med Kirkens Nødhjelp på en studietur til Israel og Palestina.

– Det gjorde noe med meg. Selv om jeg kjente

til konflikten gjennom norske medier, ante jeg ingenting om graden av overgrep og urett, fastslår Eirik.

Sammen med medstudenter fra Drammen etablerte han i 2008 organisasjonen GodGave.no, som støtter palestinsk næringsliv gjennom å handle varer som produseres i Palestina og selges i Norge. I samme periode arrangerte han den første pilegrimsturen med en gruppe fra Uranienborg kirke.

– Siden har jeg vært tilbake mer enn 30 ganger, med og uten grupper.

Du har jobbet som prest i 20 år og vært engasjert i palestineres sak i nesten like lang tid. Ser du noen utvikling i det norske kirkemiljøet på dette området?

– Kirken er stor og mangfoldig. Det er en kjent sak at Oslo generelt er mer liberalt enn enkelte andre steder i Norge. Det er også forskjell på kirke og bedehus. Likevel vil jeg mene at kirken og kirkens ledere har vært blant de tydeligste stemmene i sin kritikk av Israels bosetterpolitikk, voldsbruk og undertrykking

av palestinerne. Kirken har og bør ha et spesielt engasjement for den kristne minoritetsbefolkningen i Israel og Palestina. De blir stadig færre. En viktig historie, kultur og arv er i ferd med å kveles og forvitte, sier Eirik, og legger til:

– Det er viktig at vi forener alle gode krefter om felles engasjement og sak. Sammen kan vi, religiøse og politiske miljøer, være med å dele kunnskap og påvirke de som tar viktige avgjørelser her i landet. Det er trist at 138 av FNs 193 medlemsland anerkjenner Palestina, men at Norge er ikke ett av disse. Det må vi gjøre noe med. □

SHIP TO GAZA + PALKOM = SANT!

Seilasen sammen med Ship to Gaza har vært et av høydepunktene denne våren.

FOTO: LOKALLAGENE

Dal-kedansere om bord på båten i Kristiansand

KRISTIANSAND

MOLDE

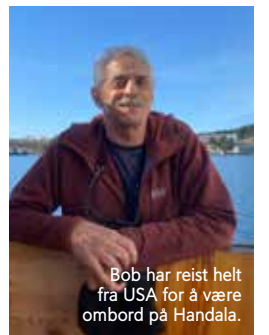
Fullt hus på Fuzzy platebar i Molde når kaptein Arne Birger Heli og Yonatan Shapira holdt foredrag.

Kaptein Arne Birger Heli på første etappe fra Evenes.

Mannskapet i Kristiansund

Bob har reist helt fra USA for å være ombord på Handala.

Båten i Gamlebyen i Fredrikstad

FREDRIKSTAD

Dabkedans på brygga i Kristiansand.

BERGEN

Fantastisk oppmøte i Bergen. Her ble båten også formelt døpt til Handala.

KRAGERØ

På siste etappe til Oslo fikk vi enda flere unge aktivister ombord.

I Molde ble mannskapet overrasket med palestinsk frokost fra Samah al-Shaikh.

Ima på ni år dro ned gjennomsnittsalderen på mannskapet betraktelig.

ÅLESUND

Den israelske aktivisten Yonatan Shapira er med på sin fjerde tur med Ship to Gaza.

Handala seiler forbi de nydelige Sunnmørsalpene.

OSLO

I Oslo fikk vi besøk av den kjente aktivisten Issa Amro fra Hebron

STAVANGER

LARVIK

I Larvik kom det så mange at folk måtte stå på gangen for å høre foredraget.

Lin Nawed på syv år overrakte en tegning til båten, i Fredrikstad.

Stø kurs mot neste havn!

FRA ARAFATS SOVEROM

Ny bok med nye vinklinger fra Palestina

TEKST: ARNE APOLD FOTO: ÅSE ROTI DAHL

Boka tar utgangspunkt i landskap og bygningar for å forstå og forklare. Det er eit grep som fungerer godt. Når første kapittel heiter *Arafats soverom*, er dette forteljinga om fort som britane sette opp under mandatperioden og som seinare vart nytta av sionistane under krigen 47-49. Eitt av desse forta ved Ramallah skulle etter det att verte presidentpalass og er i dag eit mausolé med grava til Arafat og eit museum. Men boka er og ei forteljing om utviklinga frå sionismen som idé såg dagens lys og fram til våre dagar. Slik vert forteljingar om bygningar, om området, om livet til dei som bur der, og forteljingar om skiftande politiske tilhøve. Endringar i det ytre, i omgjevnader kan og vere med på å fortelje om endringar i livsvilkår, endringar i liva folk lever. Eit kapittel med overskrifta *Et hus i Jaffa* tar utgangspunkt i eit hus avertert til sal for den nette summen av 7 millionar USD. I forlenginga av dette vert det ei forteljing om omforminga av den palestinske byen Jaffa til ein eksklusiv by for dei særst velståande. Ei forteljing om flyktningar, om korleis flykningespørsmålet har gått frå å vere ei politisk spørsmål til eit humanitært spørsmål, fordi nokon såg seg tent med det. Om identitet, om stemmer som ikkje vert høyrte. Om symbol, nøklar. Boka fortel historier om palestinske landsbyar som bokstavleg talt vert jamna med jorda. Om Sheik Jarrah, dette nabolaget i Jerusalem der UNWRA i 1956 sette opp hus for palestinske flyktningar. Nesten 70 år seinare tar israelske busetjarar seg til rette, gjer krav på husa under påskot av at det skal ha budd jødar i området i tidlegare tider. Busetjarane nyttar vald for å ta over husa. Iboka nemner forfattaren at fleire konsulat og diplomatbustader har utsikt direkte mot Sheik Jarrah. Dei ser kva

som foregår, skriv forfattaren. Men dei gjer lite. Som det internasjonale samfunnet, i eit større bilde ser Israel sine brot på menneskerettar og internasjonal lov. Utan å gjere nemnande.

Kjersti G. Berg skriv om ein bistanndspolitikk som ikkje adresserer det politiske, men gjer flyktningane berre til eit humanitært spørsmål. Som til dømes å bygge ein veg utanom eit kontrollpunkt på kort sikt vil gjere livet enklare for dei som skal passere. Men som samtidig og kan forstås som ein aksept for at kontrollpunktet er der, alltid vil vere der. Alternativet ville vere å stille spørsmål ved legitimiteten til kontrollpunktet.

Boka inneheld solid dokumentasjon. Fotnotar på kvar side viser til kjelder slik at den som vil sjekke eller lese meir lett kan finne fram.

Kjersti G. Berg har skreve ei bok som er eit konsentrat av kunnskap, systematisert. Mange kan kanskje kjenne mykje av denne historia, men dei fleste av oss vil og finne slikt vi ikkje visste. Stoffet er lett tilgjengeleg. Forfattaren lar ikkje namn, detaljar ta så stor plass at det er tungt å lese, men lar forteljinga dominere. Siste kapittelet, *Okkupasjonens arkitektur* skulle eg gjerne sitert i sin heilskap. Eg får nøye meg med å anbefale boka på det varmaste.

Ei bok til å bli klokare av.

Kjersti G. Berg, med doktorgrad i historie og fleire år bak seg med forskning på, og undervisning om Midt-Østen, har skrevet boka «Palestina. Fakta på bakken» Universitetsforlaget 2023.

FRA OSLO TIL APARTHEID

LØRDAG
16. SEPTEMBER
I OSLO PÅ RØDE KORS
KONFERANSESENTER
KL. 11.00-17.00

30 år etter at Oslo-avtalen ble underskrevet har palestinerne verken fått fred eller en egen stat. Bli med på konferanse for å diskutere virkningene av Oslo-avtalen og hva som er veien videre nå.

Vi får besøk av Palestinian Centre for Human Rights (PCHR) fra Gaza og Al-Haq på Vestbredden. Følg med for fullt program og påmelding på Palestinakomiteen.no fra juli.

For andre året på rad arrangerte aktivister i Palestinakomiteen i Oslo, Ringerike og Norsk Folkehjelp solidaritetsungdom, solidaritetsfestival for Palestina.

FOTO: INGVLID MJØEN SAUSJORD, EYAD ZARO, ABHIJIT OG BIRTE BØDTKER

For andre året på rad arrangerte aktivister i Palestinakomiteen i Oslo, Ringerike og Norsk Folkehjelp solidaritetsungdom, solidaritetsfestival for Palestina i anledning al-Nakba.

Målet er å feire palestinsk kultur og motstandskamp. Festivalen ble holdt på Vestbredden av Akerselva i Oslo.

Ordfører i Oslo, Marianne Borgen og biskop Kari Veiteberg var blant appellantene på demonstrasjon foran Stortinget samme dag.

Mange hundre mennesker var innom festivalen og møtte palestinere og palestinavenner på stands, verksted, matboder, utstillinger og dokumentarforestilling med norske, palestinske og israelske skuespillere.

På kvelden var det konserter med de palestinske artistene Bashar Murad og Tamer Nafar på Melahuset.

Takk til alle samarbeidspartnere og støttespillere, dedikerte ildsjeler, alle som lagde mat eller stilte opp som frivillige for å få til denne flotte solidaritetsfestivalen!

DEMONSTRASJON

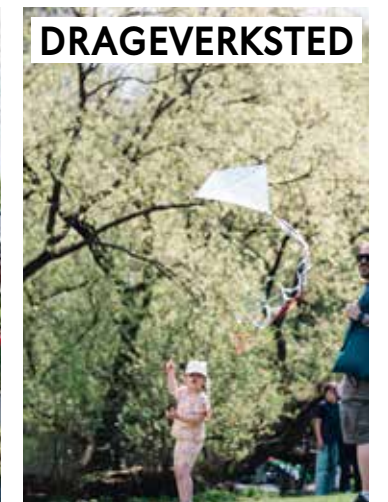
DANS

Stor demonstrasjon foran Stortinget.

MAT

PALESTINAKOMITEEN I NORGE Adresse: Kolstadgata 1, 0652 Oslo,

e-post: post@palestinakomiteen.no, mobil 959 69 874 **Leder:** Line Khateeb

Politisk nestleder: Morten Sortodden **Organisatorisk nestleder:** Anne Merete Bull

Sekretariat: Marte Olsen Svendal, e-post: sekretariat@palestinakomiteen.no, mobil 959 69 874 og

Birte Bødtker, e-post: birte@palestinakomiteen.no, mobil 411 87 547

DISTRIKTSREPRESENTANTER

Troms	Inga Bårdsen Tøllefsen	grow.wings.fly@gmail.com	412 19 859
Vara	Peder Joakimsen	pedromarx@hotmail.com	995 87 581
Nordland	Randi Nymo	ranyo@online.no	970 35 744
Vara	Torild Eriksen Nordland	torildh@hotmail.no	993 64 805
Trøndelag	Mads Nordtvedt	post@madno.com	913 30 559
Vara	Kari Laupstad	kariela@online.no	915 10 768
Møre og Romsdal	Odd Erling Vik Nordbrønd	oddevn@online.no	950 78 362
Vara	Sissel Mordal Hilde	sisselmohi@gmail.com	990 34 166
Vestland	Morten Heszlein	heszlein@gmail.com	991 50 813
Vara	Oliver Malmström	oliverhalmstrom@gmail.com	988 99 355
Rogaland	Ingebretth Forus	ingebretth.forus@lyse.net	982 96 728
Vara	Steinar Eraker	steinar.eraker@lyse.net	405 20 486
Vest-Agder	Jorunn Aanensen Kalvik	zorunn2@online.no	480 03 424
Vara	Mari Fjordheim Fjermedal	marifjermedal@gmail.com	993 71 355
Telemark	Gerd von der Lippe	gerd.v.d.lippe@usn.no	480 36 842
Vara	Anne Karin Kasin	akkasin@gmail.com	905 131 05
Buskerud	Audun Bakkerud	bakkerud@hotmail.com	918 65 494
Vara	Arne Birger Heli	heper@online.no	900 63 116
Oppland	Arngrim Ytterhus	ar-ytter@online.no	907 59 012
Vara	Kari Engebretsen	karijo.engebretsen@gmail.com	901 13 815
Hedmark	Helge Bjørnsen	korus.helge@gmail.com	906 71 433
Vara	Hala Abushammala	Halaa.hatemabu@gmail.com	925 33 815
Vestfold	Eddie Whyte	ewhyte@online.no	902 77 166
Akershus	Huda Kayed	hudakayed@hotmail.com	467 42 322
Vara	Mika Volberg	mika.Volberg@gmail.com	407 21 813
Oslo	Anine Wiesner Barg	anine@barg.no	909 98 912
Vara	Marte Olsen Svendal	marte_svendal@hotmail.com	476 40 279
Østfold	Knut-Jarl Rødje	kjrodje@hotmail.no	907 21 391
Vara	Ketil Johannessen	ketjohan@gmail.com	911 93 535

ANDRE KONTAKTPERSONER

BDS-utvalget	Mali Frøshaug Rosslund	BDS@palestinakomiteen.no	976 36 549
Faglig utvalg	Petter Thoresen	petter2resen@yahoo.no	975 79 177
Solidaritetsutvalget	Morten Sortodden	morten@palestinakomiteen.no	936 47 736
AKULBI	Kirsti Aarseth	kirsti.aarseth@gmail.com	976 89 479
Sol.arb. Palestina	Marte Olsen Svendal	marte_svendal@hotmail.com	476 40 279
Sol.arb. Libanon	Veronica Madsen	rashedieh@palestinakomiteen.no	951 63 877
Sol.arb.Libanon	Anne Lie Nordberg	rashedieh@palestinakomiteen.no	934 87 906
Studieturer	Eldbjørg Holte	studietur@palestinakomiteen.no	482 12 214
Medlemsansvarlig	Arne Apold	medlem@palestinakomiteen.no	995 21 565
Fadderprosjekt	Grete Thunold	grthun@online.no	906 94 868

ARBEIDSUTVALGET I PALESTINAKOMITEEN

Leder	Line Khateeb	leder@palestinakomiteen.no	950 90 938
Politisk nestleder	Morten Sortodden	morten@palestinakomiteen.no	936 47 736
Org. nestleder	Anne Merete Bull	annemeretebull@hotmail.com	901 48 042
Økonomiansvarlig	Karoline Stensdal	karolinestensdal@hotmail.com	976 81 926
AU medlem	Ayat Majbel Saeid	ayat.saeid@gmail.com	459 19 891

SENTRALSTYRET

Leder	Line Khateeb	leder@palestinakomiteen.no	950 90 938
Politisk nestleder	Morten Sortodden	morten@palestinakomiteen.no	936 47 736
Org. nestleder	Anne Merete Bull	annemeretebull@hotmail.com	901 48 042
Økonomiansvarlig	Karoline Stensdal	karolinestensdal@hotmail.com	976 81 926
Styremedlem	Svein Olsen	skola3004@hotmail.no	906 30 837
Styremedlem	Mali Frøshaug Rosslund	mali.rossland@gmail.com	976 36 549
Styremedlem	Rahil Al-Daraji	Rahil.Al-Daraji@outlook.com	984 56 933
Styremedlem	Øyvind Sagedal	oyvind.sagedal@gmail.com	950 23 848
Styremedlem	Svein Johansen	sveinsveinsvein@gmail.com	988 39 087
Styremedlem	Magnus Barka Hjelle	mbhjelle@gmail.com	450 31 447
Styremedlem	Ayat Majbel Saeid	ayat.saeid@gmail.com	459 19 891
1.vara	Baard Thorkildssen	baard@thorkildssen.com	916 50 010
2. vara	Mohamed Saadi Amar	Mohamed.s.amar1993@gmail.com	476 16 126
3. vara	Johanna Bøyum	johanna.boyum@gmail.com	481 97 468

OVERSIKT OVER LOKALLAG

Tromsø	Inga Bårdsen Tøllefsen	tromso@palestinakomiteen.no	412 19 859
Finnsnes	Tove Lie	tovekullerud@gmail.com	907 32 149
Midtre Hålogaland	Jan Åge Riseth	narvikriseth@gmail.com	992 98 203
Bodø	Jorunn Anda Aronsen	zorunn.anda@gmail.com	915 25 882
Trøndelag	Svein Johansen	sveinsveinsvein@gmail.com	988 39 087
Romsdal	Lars Oltedal	loltedal@online.no	908 65 484
Sunnmøre	Yngve Birkeland	sunnmore@palestinakomiteen.no	974 02 787
Voss	Ruth Jørgensen	rutjoerg@online.no	982 82 995
Bergen	Thomas Høiseth	bergen@palestinakomiteen.no	95 936985
Haugalandet og Stord	Raed Abdalsalam	raed-khaled@hotmail.com	967 39 022
Stavanger	Ingebretth Forus	ingebretth.forus@lyse.net	982 96 728
Agder	Jorunn Aanensen Kalvik	zorunn2@online.no	480 03 424
Telemark	Aasta Kravik	aasta.kravik@gmail.com	411 78 405
Vestfold	Heming Olausen	heming.olaussen@gmail.com	901 55 894
Oppland	Kari Engebretsen	karijo.engebretsen@gmail.com	901 13 815
Østfold	Knut Jarl Rødje	kjrodje@hotmail.com	907 21 391
Hedmark	Helge Bjørnsen	hedmark@palestinakomiteen.no	906 71 433
Ringerike	Guro Dæhlen	guro@daehlen.no	415 03 237
Drammen	Nils Nordenstrøm	nilsn@online.no	917 48 408
Oslo	Anine Wiesner Barg	oslo@palestinakomiteen.no	909 98 912

Palestinakomiteen i Norge
Frivillighetshuset, Kolstadgata 1,
0652 Oslo

PRIORITY

